
ВІД РЕДАКЦІЇ**СВІТОВИЙ ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ ФОРСАЙТУ**

Європейський Форсайт. В 2000 р. Європейський Союз взяв курс на створення конкурентоздатної, динамічної економіки, заснованої на знаннях. У зв'язку з цим пріоритетними напрямками діяльності ЄС стали три галузі: науково-технічна, інноваційна і освітня. Сьома Рамкова Програма поєднує всі науково-дослідні ініціативи ЄС під одним загальним дахом. Вона представляє одну з основних ініціатив, які відносяться до Лісабонського плану дій щодо європейського росту і конкурентоздатності, поряд з новою Рамковою Програмою з конкурентоздатності та інновацій, освітніми й тренінговими програмами, Структурними й Загальними фондами. Вона також служить ключовою опорою Європейського наукового простору (ERA), що стало основою нової науково-технічної політики Брюсселя. У розвитку цієї стратегії передбачені кардинальні заходи щодо зміцнення науково-технічного потенціалу – збільшення витрат на НДДКР із поточних 1,9% до 3,0% ВВП (на 2/3 за рахунок інвестицій приватної промисловості і на 1/3 - державних витрат), а також розширення пан-європейського співробітництва в рамках європейської Рамкової програми НДДКР. Конкретний показник - 3% ВВП, був прийнятий на Барселонському саміті в березні 2002 р.

В 2003 р. Європейська Комісія розробила «дорожню карту» (план конкретних дій по стимулюванню інвестицій у НДДКР), що передбачає зміну пріоритетів в інноваційній політиці країн ЄС, мета якої:

- підвищення ефективності державної підтримки досліджень і інновацій, забезпечення необхідними кадровими ресурсами, посилення дослідницької бази в державному секторі, посилення стимулюючого ефекту державного фінансування на інвестиції в НДВКР частки бізнесу;

- переорієнтація державних ресурсів на дослідження та інновації шляхом збільшення ефективності державних витрат, поліпшення правил державної допомоги бізнесу та державним контрактам;

- поліпшення інноваційного середовища, зокрема, охорони інтелектуальної власності, правил конкуренції, фінансових ринків і податкових систем.

У Великобританії, Німеччині, Угорщині, Франції, Іспанії Форсайт пропагандує уряд, у Швеції, Італії й Португалії його ініціатором стали ділові кола. Найбільш широке поширення цей метод одержав у Великобританії, досвід якої в цей час використовують багато країн.

Що стосується критеріїв, які визначають основні напрямки подальших наукових і технічних розробок, то вони, як правило, випливають із аналізу конкурентних переваг і «вузьких місць» тієї або іншої країни на міжнародному рівні, а також стратегічних цілей держави.

Найбільш популярним критерієм Форсайту в Європі є підвищення конкурентоздатності країни. У рамках вищенаведених критеріїв розвитку кожної з держав Форсайт визначає найбільш важливі та актуальні для досягнення намічених цілей напрями наукових і технічних розробок.

Азіатський Форсайт. Досвід проведення Форсайту в країнах різний. Найбільший досвід має Японія, що представляє підготовчий етап розвитку концепції Форсайту. Застосування Форсайту ще в 1971 році дозволило Японії сьогодні зайняти лідируючі позиції у багатьох напрямках. Відмінність полягає ще й у різному часовому горизонті.

Японія прогнозує розвиток науки й техніки до 2030 року, що говорить про її впевненість у майбутньому та високий потенціал країни в цілому. Вибір стратегічних пріоритетів розвитку країни під силу тільки державі, тому замовником, виконавцем, координатором виступають державні органи та підрозділи, які визначають експертів, методи вибору пріоритетів і т.п., тобто в організаційному, методологічному відношенні дії країн майже не відрізняються.

Світові прогнози розвитку науки й техніки. В останні 10-15 років у всіх розвинених країнах відбулася перебудова дисциплінарної структури науки: знизилася питома вага технічних знань, зросла частка комплексу “Наук про життя” – біології, генетики, всіх галузей медицини, а також біохімії, біофізики, тобто міждисциплінарних досліджень, що створило принципово нові області застосування.

Ключові напрямки сучасної науково-технічної революції – інформатика та електроніка, нові матеріали та біотехнології, машинний інтелект і робототехніка, генна інженерія та надпровідність, гнучке автоматизоване виробництво – ведуть не тільки до появи нових видів товарів та послуг, радикального перетворення технологічних процесів, але і формують новий технологічний спосіб виробництва. Він базується на електроніці, обчислювальній техніці, телекомунікаціях, маловідхідних і наукомістких виробництвах. Ядром виробництва є інформатизація суспільства, всіх сторін його життя та трудової діяльності на базі телекомунікацій, інформаційних комп'ютерних мереж з використанням космічних засобів зв'язку і волоконно-оптичних кабелів, факсимільних апаратів, електронної пошти, стільникового зв'язку. За допомогою засобів мультимедіа (синтезу комп'ютерів, аудіо- і відеотехніки), комп'ютерної графіки створюється віртуальний світ, віртуальна реальність, де для людини відкривається широка дорога для творчості, швидкого освоєння та відновлення знань.

Михайло Окландер

Головний редактор журналу «Маркетинг і цифрові технології»